

Z KREDYTEM po dotację

— Rola banku w absorpcji funduszy —

Od dawna słyszymy zapewnienia, że nastąpi przełom w zakresie konkurencyjności naszej gospodarki, ale po raz pierwszy otrzymaliśmy szansę uczynienia kroku w kierunku realnych zmian. Tą szansą jest dostęp do znaczących środków unijnych, które w sensownym montażu z krajowymi środkami, mogą pozwolić na szybki rozwój. Wykorzystanie wsparcia unijnego jest w najbliższych latach jednym z największych wyzwań dla Polski. W obecnym okresie programowania Polska jest największym odbiorcą unijnej pomocy. Do końca 2015 roku z „unijnej kasy” możemy wydać 67 mld euro na realizację polityki spójności. Finansowanie inwestycji ze środków unijnych realizowane jest na zasadzie zwrotu poniesionych nakładów. Słabiej uposażeni beneficjenci mają często problem ze sfinansowaniem inwestycji, za którą zwrot w postaci dotacji unijnej mogą otrzymać dopiero po jej zrealizowaniu. W celu ułatwienia beneficjentom realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków UE został uruchomiony szereg mechanizmów wsparcia, w tym kredyty udzielane przez banki na preferencyjnych warunkach.

BANK

Jak banki wspomagają przedsiębiorców w staraniach o dotacje?

Banki są naturalnym partnerem w obsłudze zwiększonego strumienia środków rozwojowych, płynących z Unii Europejskiej do Polski. Zainteresowanie polskich banków udziałem w procesie absorpcji środków unijnych i jako otoczenia beneficjentów stale wzrasta. Sytuacja rynkowa zmieniła się jednak ostatnimi czasy, stąd też wynika potrzeba zmiany warunków kredytowania. Banki nadal udzielają i będą udzielać kredytów, jednak robią to w sposób bardziej ostrożny niż dotychczas. Mimo to, prognozy wskazują, że wartość kredytów udzielanych na cele unijne będzie szybko wzrastać. Bez wątplenia unijne fundusze to dla banków możliwość zwiększenia akcji kredytowej w czasach, gdy zainteresowanie kredytami konsumpcyjnymi znacznie spadło. Jak pokazują badania, suma pożyczek bankowych (przekazanych przez banki komercyjne i spółdzielcze) wzrosła w 2011 roku o ponad 10,5 mld PLN rocznie - do jego końca udzieliła one ponad 35 tys. kredytów na cele unijne na łączną kwotę 43 mld PLN. Można się jednak spodziewać ostrzejszych wymogów, stawianych małym i średnim firmom, w mniejszym zakresie ma to dotyczyć dużych przedsiębiorstw. Obostrzenia dotyczą przede wszystkim wymaganych zabezpieczeń kredytów, banki podwyższą także marżę kredytów. W pierwszym półroczu tego roku osiągnęły 4,33 mld zł zysku, o połowę mniej, niż w tym samym czasie w 2008 r., kiedy to zysk wyniósł 8,64 mld zł – jak wynika z ankiety przeprowadzonej przez NBP wśród przewodniczących komitetów kredytowych.

Sektor bankowy w procesie absorpcji środków unijnych ma niezagrażoną pozycję, przedsiębiorcy narzekają jednak na wydłużające się procedury. Liczba firm, które są zadowolone ze współpracy z bankami przy ubieganiu się o środki z funduszy unijnych, spadła prawie o połowę. Takie wyniki przyniosły badania przeprowadzone przez Centrum Badań Marketingowych INDICATOR i Warszawski Instytut Bankowości. Efekty bardziej restrykcyjnego podejścia banków już widać. Z powodu kłopotów z uzyskaniem promesy kredytowej w tegorocznym konkursie na innowacyjne inwestycje

startowało ok. 40 proc. mniej firm niż rok temu. Co jednak zaskakujące, nie rzutuje to na oczekiwania banków co do przyszłego kursu polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw – są one najbardziej optymistyczne od czterech kwartałów. Bankowcy zapewniają, że kredyty związane z dotacjami unijnymi nadal są ważną częścią działalności i nie zmniejszają aktywności na tym polu.

Wśród potencjalnych beneficjentów wzrost zainteresowania kredytowaniem zwiększa się, chociaż nadal widać dominację finansowania za pomocą środków własnych. Niechęć w zaciąganiu kredytów przez przedsiębiorców wynika m.in. z obaw o ogólną stabilność warunków ekonomicznych oraz ograniczeń krajowego prawa finansów publicznych w zakresie zaciągania zobowiązań. Zapomina się o istniejących barierach szerszego dostępu do kredytu (np. systemowe blokowanie przez niektóre Instytucje Zarządzające zabezpieczeń niezbędnych dla tańszych kredytów pomostowych, pomijanie promes w ocenie projektów, brak uwzględnienia kosztów kredytu i zabezpieczeń w grupie wydatków kwalifikowanych). Ta powściągliwość jest więc związana z nadal odstającym od potrzeb i możliwości beneficjentów otoczeniem prawnym, którego, mimo wielu obietnic, nie dostosowano do nowych wyzwań.

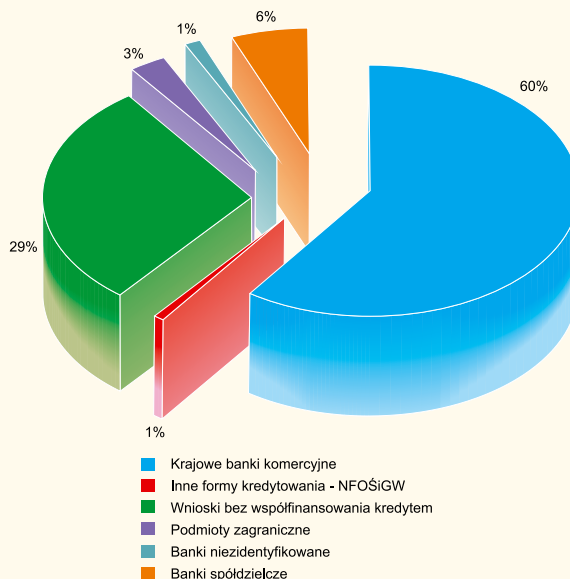
Wyraźnie dostrzegane są również problemy beneficjentów z dostępem do fachowej informacji, doradztwa i ekspertyz. Tu otwiera się przestrzeń dla profesjonalnych i doświadczonych firm doradczych, które służą radą swoich ekspertów. Dobór programu do planowanej inwestycji jest wyjątkowo trudny. Dlatego też, aby umożliwić prawidłowe wykorzystanie funduszy unijnych dostępnych w Polsce konieczne jest, m.in. jak najszerze rozpropagowanie informacji o możliwościach uzyskania wsparcia wśród potencjalnych beneficjentów, również poprzez zasięgnięcie fachowej opinii. Profesjonalne firmy dysponują odpowiednim zapleczem, aby nie tylko wybrać odpowiednie działanie dla danej inwestycji, napisać wnioski, ale także skompletować odpowiednią dokumentację. Zajmują się rozliczeniem otrzymanej dotacji i przeszkoleniem personelu klienta, by był przygotowany do wdrożenia odpowiednich procedur, a niektóre oferują usługę pośrednictwa w uzyskaniu finansowania kredytowego czy preferencyjnego.

Innowacyjny kredyt technologiczny

Rewolucyjnym ułatwieniem dla przedsiębiorczych jest kredyt technologiczny. Właśnie wchodzi w życie jego nowy system. Jest uruchamiany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. z 2008 r. Nr 116 poz. 730). 3 czerwca 2009 r. Ministerstwo Gospodarki podpisało z Bankiem Gospodarstwa Krajowego umowę pozwalającą na zawieranie przez BGK umów z bankami komercyjnymi, dotyczącą dystrybucji tegoż kredytu, który będzie nowym instrumentem finansowym dla sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Projekt działa w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, w którym BGK pełni rolę Instytucji Wdrażającej. Aby fundusze na wdrażanie nowych technologii mogły być wypłacane jak największej liczbie przedsiębiorców w jak najkrótszym czasie, kredyt mogą przyznawać z własnych środków banki komercyjne, natomiast BGK spłaci część zaciągniętego kredytu w formie premii technologicznej. Dzięki temu rozwiązaniu maksymalna kwota kredytu będzie ustalana przez bank komercyjny, czyli: PKO BP, Pekao SA, BRE Bank SA, Raiffeisen Bank Polska SA, Bank BPH SA oraz Bank Polskiej Spółdzielczości SA.

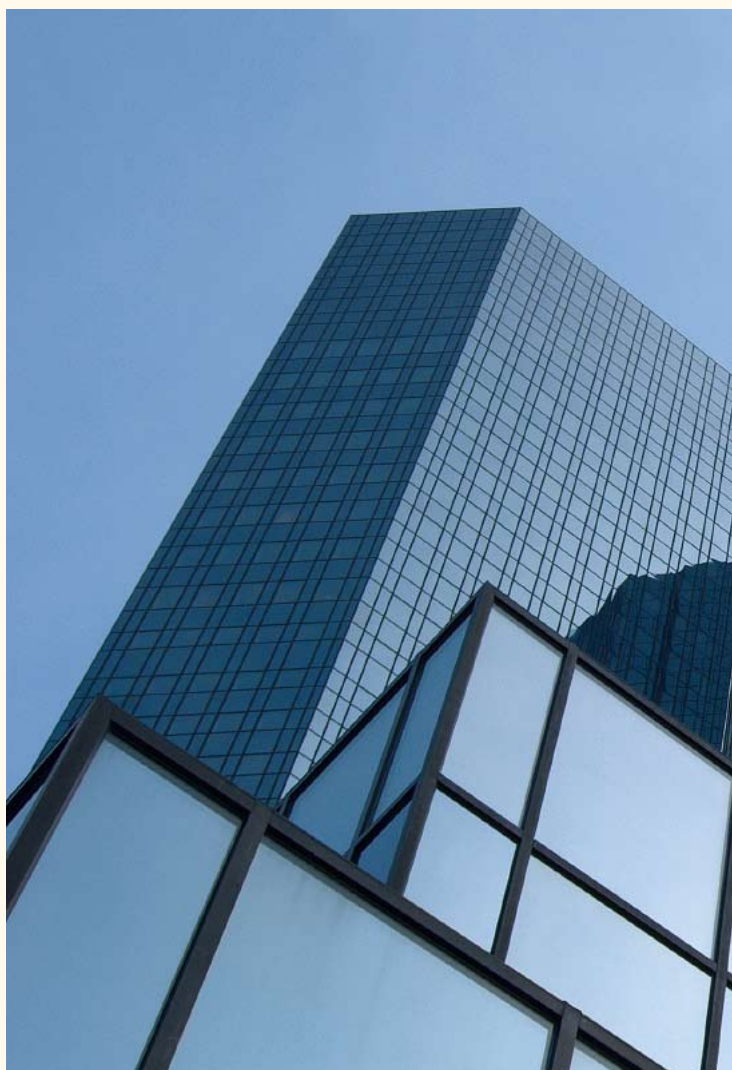
Wsparcie przeznaczone będzie na sfinansowanie inwestycji polegającej na zastosowaniu nowej technologii, zarówno własnej, jak i nabytej oraz uruchomieniu produkcji nowych wyrobów lub modernizacji wyrobów produkowanych w oparciu o tę technologię. Kredyt może być udzielany, m.in. na zakup, leasing lub najem środka trwałego, nieruchomości, wartości niematerialnych i prawnych. W związku z tym, że na wiele produktów powstałych na bazie nowych technologii duży popyt występuje tylko w okresie pierwszych 2-3 lat od ich wprowadzenia na rynek, zrezygnowano z zapisu o minimalnym 5-letnim okresie, w którym mogło nastąpić maksymalne umorzenie kredytu.

Ministerstwo szacuje, że premia technologiczna w wysokości 1 mln euro będzie efektywnym środkiem pomocowym tylko w przypadku inwestycji o wartości nie większej niż kilkanaście milionów euro. Spłata części kapitału kredytu (nie więcej niż 4 mln zł) będzie dokonywana przez BGK ze środków publicznych. Banki kredytujące będą

WYKRES 1. UDZIAŁ BANKÓW W OBSŁUDZE PROJEKTÓW INNOWACYJNYCH WSPÓLFINANSOWANYCH ŚRODKAMI UE – DZIAŁANIE 4.4 W PO IG

ŹRÓDŁO: PART, ZBP, LISTOPAD 2008 r.

przyjmować wnioski przedsiębiorców, sprawdzać ich kompletność i poprawność formalną, ponadto przeprowadzą analizę zdolności kredytowej przedsiębiorców i zajmą się obsługą przepływów finansowych danego projektu inwestycyjnego. Jak on działa? BGK będzie weryfikował spełnienie warunków ustawowych dotyczących technologii i sposobu jej wdrożenia do produkcji przez przedsiębiorcę - warunkiem przyznania kredytu i jego umorzenia jest przedstawienie opinii jednostki naukowej lub centrum badawczo-rozwojowego, potwierdzającej, że wdrażana technologia jest nowością. W nowelizacji zaproponowano, aby kredytobiorca mógł dwa razy w roku wnioskować do BGK o wypłatę raty premii technologicznej i mógł ubiegać się o refundację nawet do 70% wartości wydatków kwalifikowanych. Kredyt będzie udzielany do końca października 2013 roku.

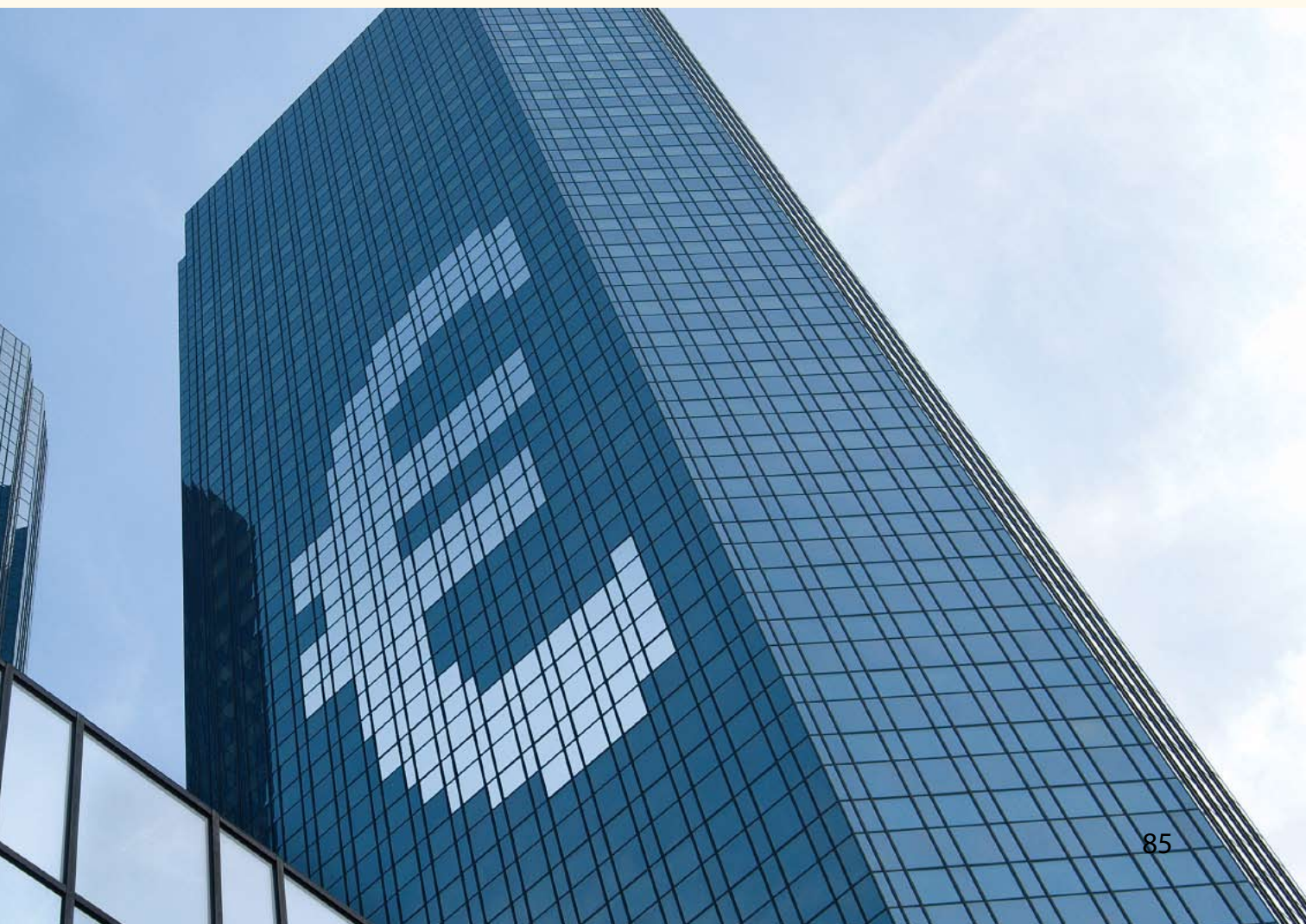
Dla polskich przedsiębiorców kredyt technologiczny jest szansą na wsparcie innowacyjnych inwestycji i poprawę konkurencyjności. Dla banków zaś oznacza możliwość rozwoju akcji kredytowej oraz pozyskania nowych, perspektywicznych

klientów. Tymczasem sektor publiczny, wzmacniając otoczenie biznesu, wspólnie dzieląc się ryzykiem z sektorem prywatnym wychodzi naprzeciw tak postulowanym potrzebom przedsiębiorców.

Ekokredyt

Również przedsiębiorcy podejmujący inwestycje proekologiczne mogą liczyć na szerokie wsparcie ze strony banków oraz innych instytucji. Ochrona środowiska stanowi bowiem bardzo istotny obszar działań wspieranych przez UE. Oto wybrana oferta dla eko-przedsiębiorców:

- kredyty pomostowe na pokrycie kwalifikowanych kosztów inwestycji refundowanych z funduszy unijnych;
- kredyty uzupełniające na pokrycie części kosztów, które nie zostaną zakwalifikowane do finansowania ze środków UE.

Banki oferują poza kredytami wspierającymi absorpcję środków unijnych, również szereg dodatkowych ułatwień:

- kredyty na przedsięwzięcia z zakresu termomodernizacji umożliwiającej zmniejszenie rocznego zapotrzebowania na energię. Finansowane jest 80% kosztów zadania, a kredyt może być spłacany do 10 lat. Korzyścią dla kredytobiorcy jest możliwość uzyskania premii termomodernizacyjnej w wysokości 25% wykorzystanego kredytu.
- kredyty preferencyjne udzielane na podstawie umów z donatorami środków, np. z Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Ich zaletą jest atrakcyjne oprocentowanie, na poziomie niższym od komercyjnego oraz możliwości dostosowania warunków udzielania do specyfiki inwestycji. Kredyty preferencyjne we współpracy z WFOŚiGW są zgodne z postanowieniami polityki ekologicznej kraju oraz regionalnymi priorytetami w ochronie środowiska;
- kredyty na zakup lub montaż wyrobów służących ochronie środowiska. Maksymalna ich kwota może wynieść nawet do 100% kosztów zakupu i montażu, a okres spłaty do 5 lat. Niezwykle atrakcyjną cechą tego kredytu jest jego niskie oprocentowanie, które w przypadku zawarcia porozumienia między bankiem a sprzedawcą bądź producentem urządzeń, może wynieść tylko 1%.
- kredyty udzielane w ramach konsorcjów oraz montażu finansowych z udziałem środków donatorów dla przedsięwzięć o dużej skali i potrzebie zaangażowania znacznych nakładów. Banki negocjują wówczas udział poszczególnych stron finansowania zadania, warunki umowy o wspólnym finansowaniu oraz umowy kredytu, a następnie monitorują realizację inwestycji i uzyskanie efektów rzeczowych oraz ekologicznych. Konsorcjum bankowe/montaż finan-

sowy umożliwia zawarcie przez przedsiębiorcę jednej umowy z kilkoma instytucjami finansowymi, ogranicza czasochłonność i upraszcza procedury ubiegania się o środki na realizację zadania. Wszystkie te formy mogą także stanowić element współfinansowania inwestycji zasilanych ze środków UE.

Pieniądze płynące do firm z funduszy unijnych to wzmocnienie ich konkurencyjności, możliwość zastosowania nowoczesnych rozwiązań, wdrożenie innowacyjnych technologii. Banki nie mogą zastąpić państwa w ratowaniu gospodarki, ale mogą i powinny, wspólnie z rządem i przedsiębiorcami, zrobić wszystko, aby efekty spowolnienia gospodarczego były jak najmniej odczuwalne. Oczywiście wszystkie prawne i ekonomiczne uwarunkowania nie mogą przesłonić najważniejszej kwestii: w interesie Polski i jej mieszkańców leży jak najłatwiejszy dostęp przedsiębiorców do zewnętrznych źródeł finansowania, w tym kredytu bankowego. Najlepszym rozwiązaniem tych problemów w czasach

spowolnienia gospodarczego jest wdrożenie, finansowanych ze środków publicznych, instrumentów dzielenia się ryzykiem kredytowym z bankami. Skuteczne zagospodarowanie środków publicznych będzie wymagało rozsądnego i realnego dostosowania systemu finansów publicznych. Musimy zdać sobie sprawę, że kryzys jest dla jednych porażką, a dla innych - lepiej przygotowanych - szansą. Polscy beneficjenci w okresie ogólnego zmniejszenia płynności na rynkach finansowych, mając do dyspozycji znaczne środki zagraniczne, mogą wykorzystać ten atut do uzyskania przewagi konkurencyjnej na rynku unijnym. Jak pokazuje doświadczenie, już wiele polskich firm idee wprowadza w czyn, i święcą coraz to większe sukcesy na rynkach unijnych i nie tylko. A więc, do dzieła!

Iwona Polok

*Dyrektor Komunikacji Marketingowej i PR
Management & Consulting Group*

Iwona Polok – absolwentka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach wydziału politologii o specjalności media masowe i komunikacja społeczna oraz Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych w Poznaniu w specjalności dziennikarstwa

i PR (2007). Od początku kariery związana z procesami biznesowymi i mediami – zajmowała się marketingiem w kilku firmach pośrednictwa finansowego, funduszy inwestycyjnych i ubezpieczeń, udzielała się w mediach regionalnych - autorka wielu publikacji. Kierownik marketingu i reklamy w wydawnictwie PolandBusinessNetwork, wydawcy portalu BiznesPolska.pl oraz 5 regionalnych czasopism ogólnogospodarczych i wielu dodatków biznesowych. Obecnie Dyrektor Komunikacji Marketingowej i PR w firmie konsultingowej zajmującej się pozyskiwaniem funduszy unijnych z dziedziny innowacyjności, odnawialnych źródeł energii, ochrony środowiska oraz finansowania dłużnego komercyjnego i preferencyjnego.